

פסחים ע"א נותר חגיגה

1. הפסוקים

1.1 הפסח והחגיגה בסוגיות אחרות

1.1.1 הפסח ליום ולילה

ולא תותירו ממנו עד בקר והנותר ממנו עד בקר באש תשרפו: [שמות י"ב י']

1.1.2 הפסח והחגיגה ליום ולילה על פי בן תימא

לא תשחט על חמץ דם זבחי ולא ילין לבקר זבח חג הפסח: ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה' אלהיך לא תבשל גדי בחלב אמו: [שמות ל"ד כ"ה-כ"ו]

המאי טעמא דבן תימא? כדמתני רב לחייא בריה: "ולא ילין לבקר זבח חג הפסח", "זבח חג" — זה חגיגה, "הפסח" — כמשמעו, ואמר רחמנא: "לא ילין". [פסחים ע.].

1.2 החגיגה

1.2.1 חלב

לא תזבח על חמץ דם זבחי ולא ילין חלב חגי עד בקר: ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה' אלהיך לא תבשל גדי בחלב אמו: [שמות כ"ג י"ח-י"ט]

1.2.2 בשר

ולא יראה לך שאר בכל גבלך שבעת ימים ולא ילין מן הבשר אשר תזבח בערב ביום הראשון לבקר: [דברים ט"ז ד']

1.2.3 שלמים וחגיגה לשני ימים

ואם נדר או נדבה זבח קרבנו ביום הקריבו את זבחן ואכל וממחרת והנותר ממנו יאכל: [ויקרא ז' ט"ז]

2. הברייתא

2.1 דתניא

[דברים טז-טז] לא ילין מן הבשר אשר תזבח בערב ביום הראשון לבקר

(פירוש ראשון) לימד על חגיגת י"ד שנאכלת לשני ימים ולילה אחד

או אינו אלא ליום ולילה?

כשהוא אומר [דברים ט"ז ד'] "ביום הראשון (לבקר)" הרי בקר שני אמור

או אינו אלא בקר ראשון?

(פירוש שני) ומה אני מקיים "חגיגה הנאכלת לשני ימים ולילה אחד" ? חוץ מזו!

כשהוא אומר בו [ויקרא ז' ט"ז] "אם נדר או נדבה" לימד על חגיגת י"ד שנאכלת לב' ימים ולילה א'

2.1 פירוש הברייתא

אמר מר: "או אינו אלא בקר ראשון" הא אמרת "כשהוא אומר ביום הראשון (לבקר) הרי בקר שני אמור"

הכי קאמר:

(פירוש ראשון) או אינו אלא בשתי חגיגות הכתוב [דברים ט"ז ד'] מדבר אחת חגיגת י"ד ואחת

חגיגת ט"ו

*וזו לבוקרה (יום ולילה לחגיגת י"ד) וזו לבוקרה (יום ולילה לחגיגת ט"ו)

הדר אמר

(פירוש שני) אלא דקיימא לן "חגיגה הנאכלת לשני ימים ולילה אחד" אם כן "אם נדר או נדבה" במאי?
אי חגיגת י"ד הא כתיב בה יום ולילה*
אי חגיגת ט"ו הא כתיב בה יום ולילה*
אלא האי [ויקרא ז' ט"ז] לחגיגת ט"ו והאיך [דברים ט"ז ד'] כוליה קרא לחגיגת י"ד
לימד על חגיגת י"ד שנאכלת לשני ימים ולילה אחד
=< טעמא דכתיב "ביום הראשון לבקר"
דמאי בקר? בקר שני!

2.2. מסקנה – פירוש ההתקפה של רב יוסף

רש"י: והדר אסיק אתקפתיה דתנא לבשר לא בעי ראשית

מסקנת רבא מהברייטא: הא כל היכא דכתיב "בקר" סתמא (בלי "ביום הראשון") בקר ראשון ואע"ג
דלא כתב ביה ראשית:

רש"י: ואע"ג דבבשר קאי דקיל וכל שכן בקר דכתיב גבי חלב חגי [שמות כ"ג י"ח] דלא בעי ראשית